

Barne- og familiedepartementet

Dato:
13.09.2024

Høringsuttalelse – forslag til ny krisesenterlov

Vi viser til brev fra Barne- og familiedirektoratet datert 14.06.2024, og takker for invitasjonen til å gi innspill på forslaget til ny krisesenterlov.

Likestillingscenteret er et tverrfaglig kompetansesenter på likestilling. Senterets målsetting er å bidra til et inkluderende og rettferdig samfunn med like muligheter for alle. Målsettingen er knyttet opp mot et bredt likestillingsbegrep som inkluderer alle diskrimineringsgrunnlagene. Senteret tilbyr kompetanseheving på kjønn og likestilling samt utviklingsarbeid tuftet på forskningsbasert likestillingskunnskap til offentlige myndigheter, frivillige organisasjoner og privat næringsliv. Arbeidsmetodene er kurs og konferanser, utviklingsnettverk, prosessveiledning, kartlegging, forskning og utredning. Våre fire hovedarbeidsområder er barn og unges oppvekstmiljø, samfunnsutvikling og deltakelse, arbeidsliv og likeverdige tjenester.

Generell tilbakemelding

Høringsnotatet ber om innspill på hvorvidt krisesentrene skal fortsette å være kjønnssegregerte. Til dette vil vi fremheve at argumentasjonen for denne organiseringen – at en ønsker å beskytte ciskjønna heterofile kvinner fra en ciskjønnnet mannlig voldsutøver, ikke favner kompleksiteten i vold i nære relasjoner. Kvinner utsetter andre kvinner for vold, både i likekjønna relasjoner, og i andre familiære forhold, kvinner utsetter menn for vold, og menn utsetter hverandre for vold. Et kjønnssegregert krisesentertilbud vil dessuten lede til ytterligere diskriminering av transpersoner.

At det pr. dags dato er en sterk overvekt av heterofile ciskvinner blant brukerne av krisesentertjenesten, er ikke et argument for at krisesentrene primært skal organiseres rundt denne gruppen. Det er snarere et tegn på at en ikke når godt nok ut til andre grupper, eller kan sikre at andre grupper ikke utsettes for diskriminering.

Voldsutsatte skeive

Både internasjonal og nasjonal forskning peker mot at de av oss som bryter med normer for kjønn og seksualitet er mer utsatt vold i nære relasjoner enn den øvrige befolkningen (Dank et al., 2014, Barrett, 2015, Ummak, Toplu-Demirtas & Jessen, 2021, Semprevivo, 2021). Til tross for dette viser forskning fra både Norge og Sverige at skeive vegrer seg for å oppsøke hjelpetilbudet etter at de har blitt utsatt for vold (Øverlien, 2020, Turner & Hammersjö, 2021,

Mathisen 2024). Årsakene til dette er knyttet til en frykt for hvordan en vil bli møtt av hjelpetjenestene som skeiv. Er det plass til normbrytere hos hjelpetjenester som tradisjonelt har vært til for heterofile ciskvinner slik som krisesentrene? Vil ens erfaringer bli tatt på alvor når de bryter med forventningene rundt hva et overgrep er? I en undersøkelse Likestillingssenteret har gjort på oppdrag for Redd Barna (Mathisen, 2024), kom det frem at flere blant annet hadde opplevd at menns fortellinger om voldtekt ble trukket i tvil i møtet med hjelpeapparatet, eller at deres normbrytende identitet ble forstått som et resultat av seksuelle overgrep. Dette vitner om mangelfull kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold, og vold og overgrep i et skeivt perspektiv hos hjelpetjenestene.

Flere av informantene fortalte også at de må bruke mye tid på å nettopp kompetanseheve hjelpetilbudene på skeiv tematikk (Mathisen, 2024). Dette stjeler tid fra selve behandlingen / oppfølgingen og gjør at de av oss som er skeive ikke har et reelt likeverdig hjelpetilbud.

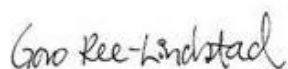
Det er et paradoks at til tross for at skeive statistisk sett er mer utsatt for vold i nære relasjoner enn den øvrige befolkningen, så forteller krisesentrene at de har få skeive brukere. Dette mener Likestillingssenteret at må ses i sammenheng med både manglende kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold hos krisesentrene, og krisesentrenes fysiske utforming.

Høringsnotatet påpeker at transpersoner og andre skeive kan vegre seg for å ta kontakt med krisesentrene av frykt for å bli utsatt for diskriminering eller av frykt for å ikke bli tatt på alvor. Notatet reflekterer imidlertid ikke rundt hvorfor det kan være slik. Kjønnssegregerte krisesentre gjør at en vil kunne bli utsatt for et kjønnspoliti som skal avgjøre om du er det kjønn du sier du er eller ikke. Dette er svært belastende for de av oss som er trans, og bidrar til ytterligere annerledesgjøring. De av oss som er ikke-binære vil i et binært kjønnssystem alltid bli feilkjønn. **Det at krisesentrene er organisert rundt en hetero- og cisnorm, gjør at krisesentrene forsterker den diskrimineringen og volden de av oss som er skeive opplever i møtet med storsamfunnet. Krisesentrene blir dermed ikke den frisonen som de er ment å være.**

Likestillingssenteret anbefaler at et integrert krisesentertilbud lovfestes slik at transpersoner av alle kjønn, andre skeive og ciskjønn menn får likeverdig tilgang til krisesentrene. Et felles botilbud vil som høringsnotatet også påpeker, samtidig gjøre det enklere å gi et helhetlig tilbud til for eksempel foreldre av alle kjønn som kommer til krisesenter med både mindreårige og voksne barn av ulike kjønn, eller til heterofile par som oppsøker krisesenter sammen, utsatt for vold fra sine familier. Vi vil poengtere at krisesentertilbudet også må favne de av oss med funksjonsvariasjoner, enten vi sitter i rullestol, trenger teleslynge eller har utviklingshemming. Universell utforming av krisesentrene må sikres.

Integrerte krisesenter løser imidlertid ikke alle utfordringer. For å sikre at alle brukere møtes på en god måte, må det settes av tid og ressurser til å gjennomføre kompetanseheving på kjønns- og seksualitetsmangfold, vold og seksuelle overgrep i et skeivt perspektiv, og inkluderende språkbruk blant alle ansatte ved krisesentrene.

Med vennlig hilsen

Goro Ree-Lindstad
Direktør

Silje Mathisen
Seniorrådgiver

Referanser:

Barrett, Betty Jo, 2015, "Domestic violence in the LGBT community" i Encyclopedia of Social Work.
<https://doi.org/10.1093/acrefore/9780199975839.013.1133>

Dank, M., Lachman, P., Zweig, J.M. & Yahner, J., 2014, "Dating Violence Experiences of Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Youth". I: *Journal of Youth and Adolescence*. 43(5):846 – 57

Mathisen, Silje, 2024, «Dobbel tabu, erfaringer med vold og seksuelle overgrep blant barn og unge som bryter med normer for kjønn og seksualitet». Rapport 1:24, Likestillingssenteret

Semprevivo, 2021 "Dating and Sexual Violence Victimization among Lesbian, Gay, Bisexual, and Questioning Youth: Considering the Importance of Gender and Sexual Orientation" I *Journal of aggression, maltreatment and trauma*, 30 (5): 662–678.

Turner, Russell & Hammersjö, Anjelica, 2021, *Hbtq-personers erfaringer av stöd efter att ha utsatts för våld i en nära relation*, Göteborgsregionen 2021, FoU i Väst

Øverlien, Carolina, 2020, "Young People's Experiences of Violence and Abuse in Same-sex Relationships: Understandings and Challenges" I *Nordic Journal of Social Research*. 11: 109–128

Ummak, Esra, Toplu-Demirtas, Ezgi, og Jessen, Reidar Schei, 2021, «Untangling the relationship between internalized heterosexism and psychological intimate partner violence perpetration: a comparative study of lesbians and bisexual women in Turkey and Denmark" I *Journal of interpersonal Violence*. 1 (31):